

Narodno blago.

Tri narodne pesmi.

(V Kamni gorici zapisal L. Arh.)

1. O Dominku.

Kaj vam pravim, fantje mvadi:
Varite se žleht tovaršov!
Od teh sem zapelan
Da bom zej ob gvavo d'jan.
V smrten greh so me zapelal',
Da sem razžalu Boga,
Umoru svoj'ga bližnega.
Z nožam sém ga v srce vbodu,
Prov za smrt sem ga umoru.
Zato bom zej moj leben dav,
To sramotno smrt prestav.

O preljuba moja mat',
Kako boš ti žalvava,
Ko boš zvedva pošto to,
Da bom mogu dat' gvavo.

O Marija, čista D'vica,
Bodí moja pomočnica,
O Marija gnadliva
Bod' ti trošt moj'ga srca!

Cesarska pravica j' tok spoznava,
Da bo men' uzeta gvava.
Pal'ca j' že prevomlena,
Smrt m' je napovedana.

Opomba. Jernej Uršič, umrl kot župnik v Kamni gorici, piše v „Illyrisches Blatt“ 1849, št. 81, str. 222 sledeče: „Predniki sedanjih Lipničanov (vas med Radolico in Kamno gorico) so bili podložni posestnikom gradú Wallenburg (sedaj razvalina). — Morali so tudi stražiti pri sodbah in pri izvrševanju kazni itd., kar se je zgodilo zadnji pot v drugi polovici 18. stoletja, ko so obglavili nekega laškega tihotapca Dominika. Usmrtili so ga, ker je umoril domačina Felža iz Most pri Jesenicah pri savskem mostu pod Radolico.

Stara žena, ki mi je pela to pesem, mi je povedala, da je bil Dominik lep (grozen) mladenič, star šele 19 let.

2. O kmetiču.

Je biv an reven kmetič tam,
K' je nesu glavno štibro sam,
Zmankov mo je an krajcer sam.
„Al ga m' šenkajo al' ga m' zamerkajo.“
„Na bom ga šenkov ne merkov.
Djav te bom v an turen tman,
Notri ga suž' an let in dan!“
Ob let' se spovni gospod nan',
Pokliče k sebi avpeta:
„Avpet, poglej no, če (tje),
Kaj že gun kmetič začne!“
Pa že nič drujga notri ni,
Koker en kupec belih kosti,
Na sredi kosti pu vuč gori,
Koker da b' sjale sonca tri.

Avpet to gospodu pove
Ko ravno pri kosiv sede.
Pa mo je padva žlica 'z rok,
Oj žlica 'z rok, potonfel 'z nog.
„Oh krajcer, krajcer, mejhen dnar,
K' bom mogu dati dušo zan'!“

3. O Jakobinarjih.

Kaj so s'tril' Jakobinarji
V Pariz' in na Duneji:
Francoš'č'ga krala so ob gvavo djal',
Naš'mo Leopold so že tud' zavdal'.
Voč'jo vse krale pomorit',
Katolško vero pa h nič s'trit';
To je bva neh majenga.
Papež se je na rajžo podav,
Jožef Jakobinarjem vso frajost dav:
„Pejte le okol' po vsih deželah,
Ropejte po svetih božjih vežah!“
Joh, joh Jakobinarji,
To so cerkveni ravbarji.
Papež je nazaj 'z rajže pr'šu,
Miv se je zjokov in djav:
„O ti nasrečen dunejsk' mest',
Kokó s' m' ratov ti nezvest!
Z rimskim cesarstvom se štimáš,
S katolško vero se spoznaš,
Pa Jakobinarje imaš!“

Od kdaj je v navadi ob nevihti prekriževati se.

Nekdaj je živela deklica, kateri je bilo od rojenic odločeno, da bo od strele ubita. Stariši so se zeló zanjo bali in je niso puščali ob slabem vremenu iz hiše. Ko je pa nekoliko dorastla, svetovala ji je neka stara ženica, da mora vselej, kadar se zabliška, izustiti besede: „Jezus Nazarenski, kralj Judov, varuj me!“ tako bode namreč odvrnila sod zločeste vile. In res, kadar se je zabliškalo, izrekla je navedene besede, ter s tem moč rojenic uničila. Tako je postala iz one deklice že jako stara ženica, živela je namreč že nad sto let, in le še ni prišla bela žena ponjo. Tako se je tudi naveličala življenja in želela si je umreti. Ko je to svojim prijateljicam povedala, svetovale so ji, naj neha izgovarjati varujoče jo besede. Tako je šla nekega dné po opravljeni izpovedi pred hišo in se vsedla na kamen. Pripravljalo se je ravno k nevihti. Kar se zabliška, ženica ne izreče onih besed, in strela je udarila naravnost vanjo. Od tedaj ima še slovenski kmet vedno navado, ko se zabliška, da se prekriža in moli: „Jezus Nazarenski, kralj Judov, varuj me!“

To pravljico mi je pravila neka stara ženica, ter jo podajem svojim ljubim prijateljem.

Sáva.